

plač.*) Slovejo tako: „Kdo je torej izboljšal plače Kranjskemu učiteljstvu? — Zavestno lahko rečemo, da vera in prepričanje, ki ga goje danes vsi naši deželni poslanci o vitalni potrebi ljudske šole, o delovanju, sposobnosti in vnemi našega učiteljstva, ki ni izgubilo tudi v hudih časih čistega kruhoborstva navdušenja do plemenitega svojega dela!“

To je res in tudi prav! Učiteljstvo naše to dobro ve, zato je lahko ponosno, da mu je pridobilo prijateljev njegovo delo. Spoštujejo in cenijo pa samo tisto delo, ki je dobro, plemenito in koristno. S popolnim prepričanjem lahko rečemo, da — najsi se ločimo med seboj v tem ali onem, najsi smo si baš v zadnjem času nekoliko navzkriž učitelji in učiteljice — edini pa smo vsi v izvrševanju svojih dolžnosti, smo zavedni v visokem svojem zvanju, imamo trdno vero v lastno moč in vemo, da smo narodu slovenskemu prepotreben stan, ki mu odpira neusahljive vire koristnega znanja, vire morale in značajnosti, a pred vsem vire one tople ljubezni, ki veže naš rod na rodno zemljo, one ljubezni in vere, ki sta najdražji svetinji našega ljudstva.

Želimo pa iskreno, da bi nam pridobivalo naše delo več in več prijateljev, da bi izginilo vsako nasprotstvo, ki je v zavoro napredovanju ljudskega šolstva. Ljudsko šolstvo pa bo napredovalo tudi bolj in bolj, če je jak faktor, ki deluje v njem. A ta je močan, če je združen tesno v dobrem prijateljstvu, v pravem tovarištvu. Ceniti se mora sam in spoštovati se mora. Spoštuj se, da boš spoštovan!

Ne mislimo tukaj ljubezni in spoštovanja do osebnosti, temveč mislimo ljubezen in spoštovanje do stvarnosti. In ta poslednja prisili mislečega človeka dostikrat, da se zataji in kroti. Ne sluša pameti, ampak sluša glas srca, ali se pa upre srčni želji in se uda razumu. Vselej pa pazi, da ne trpi stvar zaradi osebe.

Bodimo stvarni vsi — vselej!

*) „Slovenski Narod“ z dne 2. sušca t. l.

Ivan Steklasa opisuje na 73. straneh z znano spretnostjo in natančnostjo življenje in samoljubno stremljenje Ivana Vajkharda Turjaškega, ki je umrl — pregnan s cesarskega dvora — osamel l. 1677. na svoji posesti v Žuženberku.

O jedru tragedije in drame razpravlja dr. Janko Pajk, ker se je namenil podati „nekoliko svojih in tujih estetičnih opazk slovenskemu občinstvu, posebno našim mladim nadepolnim dramatikom, kateri čutijo moč in ogenj v sebi, poizkusiti svoje peroti v dramatičnih igrah bodisi kot pisatelji, bodisi kot igravci...“ V tem spisu piše Pajk o dramatikih Aristotelu, Gottschalu, Schillerju in Shakespearu (Henrik V.) Najznamenitejši stavek te razprave je citat Shakespearov iz III. dejanja „Hamleta“: „Namen dramatične igre je bil in je: prirodi podajati takorekoč zrcalo, pokazati kreposti nje lastne poteze, sramoti nje lastno sliko, stoletju in telesu časa vtisk njegove lastne podobe.“

Učitelje bo gotovo najbolj zanimal temeljiti sestavek prof. Ivana Vrhovca o francoski ljudski šoli na Kranjskem. V I. delu opisuje Vrhovec ljudske šole ob prihodu Francozov, v II. delu pa ljudske šole po francoski urav-

In ko bomo v teh dneh nekoliko počivali od naporenega šolskega dela, naj nas objame dobri duh, ki veje zdaj nad prirodo in ki pošilja sončne žarke k zemlji, da ji mlade staro lice!

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

N.

Državno denarstvo.

1. Davkarstvo.

Državno gospodarstvo nam kaže razmerje državnih dohodkov in stroškov, porabo ali pokritje znatnega prebitka ali primankljaja. Državne dohodke in stroške delimo v redne in izredne. Redni dohodki in stroški se ponavljajo redno vsako leto, izredni pa v izrednih slučajih.

Najvažnejši državni dohodki našega cesarstva so davki, manjši so dohodki državne imovine in državnih naprav. Državni imovini pripadajo državna posestva ali domene. Državnim napravam pa prištevamo državne rudnike in plavže, peneznice, državne železnice, pošte, brzojave in telefone. Nadalje imamo še regale ali koristne vladarske pravice, to so obrtne reči, katerih izvršitev je izključno pridržana državni vladi. Regalom pripadajo: Vladarsko pravo novcevoja, solno samotrštvo, samotrštvo s tobakom, pošte in loterijski dohodki. Četudi dobiva država iz državne imovine, državnih naprav in regalov velike svote, vendar so glavni vir državnih dohodkov davki.

Zategadelj je velike važnosti za vsakega državljana, da pozna davčne zakone, ki mu nalagajo velika bremena. Treba poznati te zakone tudi zaradi tega, da vemo, kake dolžnosti nam nakladajo davčni zakoni, sicer bi lahko večkrat tudi plačali preveč ali ne o pravem času. Dostikrat nam dajejo davčni zakoni tudi olajšave, za katere se pa moramo sami brigati, da jih dobimo. Posebno

navi. A ljudska šola na Kranjskem je uživala le malo časa dvomljive dobrote francoske vlade, zakaj umrla je že v tretjem letu svojega žalostnega životarjenja.

Dr. M. Murko nam podaja na straneh 162—225 znamenito študijo o delih slavnega pesnika „Slávy Dcere“ in preroka slovanske vzajemnosti — Jana Kollára. Delo Murkovo je tako, da ne čutimo potrebe, niti zmožnosti, da bi pisali o njem kaj več.

V „Biblijografiji slovenski“ razvija v natančnem seznamu prof. R. Perušek sliko slovenskega knjištva od 1. prosinca do 31. grudnia l. 1896. Končno čitamo vestno poročilo o delovanju „Slovenske Matice“ v dobi od 1. grudnia 1896 do 30. listopada 1897. Poročilo je sestavil tajnik „M. Sl.“, E. Lah. Priča nam pa, kako vrlo napreduje naš prvi literarni zavod, napreduje — bi dejali — duševno, gmotno in telesno. Saj nam je dala „Matica“ letos za borna 2 gld. sedem krasnih knjig, ima skupnega imetja 91.485 gld., in število „Matičarjev“ je naraslo na 2880 — za 151 več, nego jih je bilo l. 1896. Izmed učiteljstva je štela „Matica“ v preteklem letu 343 členov. V bodoče naj se vsa ta števila podvoje in potroje!

pri novem davčnem zakonu z leta 1896. imajo davkoplačevalci velik vpliv pri obdačevanju.

Razločujemo neposredne (direktne) in posredne (indirektne) davke.

a) Neposredni davki.

Neposredni davki se ločijo v realne ali stvarne davke in v personalne ali osebne davke.

Realnim ali stvarnim davkom prištevamo: Zemljarino, hišni razredni davek, domarino in 5% davek od donosa hišnega davka začasno oproščenih poslopij.

Zemljarino ali tudi zemljiški davek odmerjajo z 22,7% od katastrskega čistega doneska rodovitnega zemljišča. Čisti donesek določa cenilna komisija za dobo petnajstih let. Po preteku te dobe se obnovi cenitev. Zadnja cenitev katastrskega čistega doneska se je vršila leta 1897.

Hišni razredni davek odmerjajo po postavno določeni tarifi z ozirom na število za stanovanje pripravnih prostorov v hiši. Tarifa ima XVI razredov. V XVI. razred z najnižjim davkom na leto 1 gld. 50 kr. spadajo poslopja, ki imajo le jeden za stanovanje pripraven prostor, v XV. razred z davkom 1 gld. 70 kr. poslopja, ki imajo dva, v XIV. razred z davkom 2 gld. 10 kr. poslopja, ki imajo tri za stanovanje pripravne prostore itd. Davek se zvišuje le polagama.

Domarino ali hišni najemninski davek, odmerjajo po najemščini od poslopij, katera so deloma ali popolnoma v najem oddana. V glavnih in v nekaterih večjih mestih znaša davek 26²/₃% v drugih krajih pa samo 20% od čiste najemščine. Čista najemščina se dobi, če se od svote kosmate najemščine odbije v prvem slučaju 15%, v drugem pa 30% za troške, ki jih hišnim posestnikom poročujejo poprave na poslopijih. Za prazna nastala stanovanja v hiši se lahko izposluje odpis davka. Prošnjo na dotično davčno oblast (okrajno glavarstvo, davčno administracijo) je uložiti najkasneje v štirinajstih dneh potem, ko se je stanovanje izpraznilo, oziroma ko je potekla doba, za katero je bilo stanovanje oddano v najem.

5% davek, ki ga je plačevati od donosa hišnega davka začasno oproščenih poslopij, odmerjajo ravno tako po čisti najemščini. Hišnega davka, in sicer domarine kakor tudi hišnega razrednega davka, se oproščajo čisto novo zgrajena, ali pa podrti in na novo zgrajena, ali pa samo prezidana poslopja in njih novi deli redoma za dobo dvanajstih let. V izvanrednih časih, kakor na primer v Ljubljani vsled velikonočnega potresa leta 1895., podaljšajo to dobo tudi na delj časa.

Zemljarina in hišni razredni davek se plačujeta v mesečnih, domarina in 5% davek pa v četrletnih obrokih. Če nisi davka plačal najkasneje v 14 dneh po zapalem roku, treba je plačati zamudne obresti, to pa le tedaj, če presega davčna dolžnost za isto vrsto davka svoto 50 gld. na leto.

Odmerjanje realnih davkov po dosedanjih določbah ne ugaja več popolnoma, zato se bodo ti davki bržčas nekoliko preosnovali, oziroma znižali.

Personalnim ali osebnim davkom prištevamo: Splošno pridobnino, pridobnino od podjetij, ki morajo javno polagati račune, rentnino, osebno dohodnino in plačarino. To so davki, katere so vpeljali z novim davčnim zakonom z

dne 25. vinotoka 1896, začeni z letom 1898. Doslej smo imeli le dvoje vrst osebnih davkov, obrtarino in dohodarino. V teku časa se je pokazalo, da davčno breme ni povsem enakomerno po davčni zmožnosti davkoplačevalcev razdeljeno. Treba je bilo torej novih zakonskih določb, da se doseže bolj pravično obdačenje raznih vrst dohodkov in prejemkov, obrta in opravil. Zategadelj so dosednji dohodninski davek odpravili in pridobninski ali obrtniški davek predrugačili. Na novo pa so vpeljali rentni davek in osebni dohodninski davek, h kateremu poslednjemu spada tudi davek od visjih službinskih plač.

Do sedaj so imeli pri obdačevanju obrtnij in osebnih dohodkov dokaj vplivno besedo takozvani zaupni možje. Navadno se je odmerjal davek na podlagi njih izpovedb samih in le tu pa tam se je poizvedavalo o dohodkih dotičnega davčnega zavezanca pri političnih krajnih uradih. Zadnjo besedo pri določevanju davka je imela vedno dotična davčna oblast, ki je tudi predpisovala davek. Davkoplačevalci sami pa niso imeli nikakega vpliva pri odmerjanju in izterjevanju davka, in čule so se mnogokrat pritožbe, da davki niso pravično razdeljeni ter da se s pristranostjo postopa pri odmerjanju davka. Po novem zakonu pa imajo pri obdačevanju velik vpliv davkoplačevalci, ker ti razdeljujejo med seboj davek in določujejo davčno svoto za posameznika. To velja zlasti pri splošni pridobnini, pri osebni dohodnini pa tudi v toliki meri, v kolikor davkoplačevalci sodelujejo pri izpraševanju davčnih napovedb. Zastopstvo svoje imajo davkoplačevalci v davčnih komisijah.

Reforma osebnih davkov je pa tudi omogočila olajšave pri realnih davkih. Tako določa novi davčni zakon, da se že z letom 1898. dovoljuje pri zemljarini, hišnem razrednem davku in pa pri domarini 10% popusta na davku. Če se osebni davki dobro obnesó, se zviša ta odstotek še do 15 pri zemljarini in do 12¹/₂ pri hišnih davkih.

Splošno pridobnino je smatrati za skupen davek. Zakon natančno določa svoto, katero morajo skupaj plačevati vsi davčni zavezanci, katere zadene dolžnost plačevanja splošne pridobnine v državnem zboru zastopanih kronovin in dežel. Ta svota (zakon jo imenuje pridobninsko glavno svoto), ki znaša za leto 1898. 17,732.000 gld., se razdeljuje po davčni zmožnosti, oziraje se na predpise ravno prešlega leta, na posamezne kronovine in v vsaki kronovini na tako zvane naredbene okraje. Te dele imenuje zakon kontingente in vsled tega to splošno pridobnino tudi kontingentirani davek ter ga razločuje od neke druge vrste splošne pridobnine, o kateri pozneje izpregovorimo.

Obdačevanje se zvršuje v štirih pridobninskih razredih. V prvi razred so uvrščeni tisti davčni zavezanci, katerih davčna dolžnost znaša več kot 1000 gld. na leto; v drugi razred tisti, katerih davčna dolžnost znaša več kot 150 gld., a ne več kot 1000 gld.; v tretji razred tisti, katerih davčna dolžnost znaša več kot 30 gld., a ne več kot 150 gld.; v četrti razred pa vsi drugi davčni zavezanci, katerih davčna dolžnost ne znaša več kot 30 gld. na leto. Priredbeni okraji za prvi in drugi razred se skladajo z okraji trgovinskih in obrtnih zbornic, naredbeni okraji za tretji in četrti razred pa so mesta, ki imajo več kakor 20.000 prebivalcev, in pa politični okraji. Davčni zavezanci slehernega pridobninskega razreda snujejo v vsakem priredbenem okraju za se davčno družbo.

Za vsako davčno družbo je postavljena posebna pridobninska komisija. Komisija določuje slehernemu členu davčne družbe po njegovih razmerah, to je po srednjem dohodku njegovega obrta, opravila ali podjetja v zadnjem letu, katero se šteje vedno od 1. mal. srpana do 30. rožnika, davčni postavek. Svota davčnih postavkov se primerja z družbinim kontingentom. Če je ona večji kakor ta, se vsi davčni postavki primerno zmanjšajo; če je ona manjša kakor ta, pa vsi primerno zvišajo. Tako popravljeni davčni postavki končno predočujejo zneske, ki jih morajo posamezni davčni zavezanci kot splošno pridobnino davčnemu erarju plačevati.

V pridobninske komisije voli polovico členov in njih namestnikov finančni minister, polovico pa jih volijo davkoplačevalci iste družbe iz svoje srede. Predsednika in njegovega namestnika voli finančni minister. Voliti smejo samo tisti pridobninski zavezanci moškega spola, ki so dokončali 24. leto svoje dobe ter uživajo vse državljske in politične pravice. Člani komisije volijo se za dobo štirih let. Volitev smejo odklanjati samo udje državnega in deželnega zbora, starci nad 60 let, telesno pohabljeni in tiste osebe, ki so pri kakšni davčni komisiji bile člani v zadnjih štirih letih.

Poleg pridobninskih komisij je v vsaki kronovini pridobninska deželna komisija. V to komisijo voli polovico členov in njih namestnikov tudi finančni minister, polovico pa deželni odbor. Poleg teh voli enega člana tudi trgovinska in obrtna zbornica. Predsednika in njegovega namestnika voli finančni minister. Pridobninska deželna komisija odločuje o prizivih proti odmerjanju davčnega postavka, proti zabranitvi oproščenja pridobnine i. dr.

Splošno pridobnino plačuje vsak, ki v naši državni polovici izvršuje kak obrt ali se peča z opraviлом in podjetjem, ki mu donša dobičke. Vendar pa so izvzeta podjetja, ki morajo polagati javno račune, službeniki glede službenih prejemkov i. dr. Splošne pridobnine oproščeni so nadalje najemniki v zakup oddanih zemljišč in gospodarstev, če jih sami in k večjemu še s svojo rodino obdelujejo, oziroma oskrbujejo; potem delavke, ki se pečajo z navadnimi ročnimi izdelki, dijaki glede zasebnega pouka in sploh sleherni človek, katerega postranski zaslužek s kakim obrtom ali opraviлом ne znaša na leto več kot 50 gld. Splošno pridobnino plačujejo torej večinoma obrtniki, veleobrniki, trgovci, zdravniki, odvetniki, notarji, rudokopi, podjetniki i. dr.

Priredbena doba traja po dve leti. Da se odmeri splošna pridobnina, mora vsak, ki izvršuje kak obrt, kako opravilo ali podjetje, donšajoče dobiček, polagati v postavno določenem roku svojo pridobninsko izjavo, ali pismo ali ustno, pri davčnem oblastvu prve instance ali pri davčnem uradu, v katerega območje spada. Rok določa deželna finančna oblast, ki ga javno naznanja. To, kar je predmet izjave, je razvideti natančno iz dotičnih tiskanih obrazcev, katerih je dobiti pri vsakem davčnem oblastvu ali uradu.

Za vsako davčno družbo se napravi pridobninski upisnik (register), v katerem so razvidni posameznim davčnim zavezancem odmerjeni davčni postavki. Ta vpisnik je skozi 14 dni na pregled davčnim zavezancem, katerim je potemtakem prilika dana, da se osebno prepričajo, kako se je ž njimi in kako z njihovimi sodrugji pri odmerjanju davčnega postavka postopalo.

Pridobnino je plačevati za vsako četrletje 1. prosinca, 1. mal. travna, 1. mal. srpana in 1. vinotoka naprej. Vsak davčni zavezanec dobi svoj plačilni nalog, v katerem se podrobno navaja predpisani davčni znesek, davčni urad, kamor je pridobnino vplačevati in vse druge okolnosti, nanašajoče se na davčno dolžnost in pravico pritožbe. Priziv zoper naloženo davčno dolžnost, zoper odreko zahtevane davčne prostosti, zoper odmerjanje davčnega postavka ali kraj predpisa, zoper pričetek obdačenja ali zoper določitev pridobnine je polagati pri davčnem oblastvu v 30 dneh po vročitvi plačilnega naloga. Kdor še le na novo prične s kakim splošni pridobnini podvrženim obrtom, opraviлом ali podjetjem, mora to že prej ali vsaj takoj s pričetkom izvrševanja javiti davčnemu oblastvu. Takisto mora davčni zavezanec ob pravem času zglasti davčnemu oblastvu opustitev obrta, opravila ali podjetja, če hoče, da se takoj odveže davčne dolžnosti. Naznaniti mu je to najkasneje v 14 dneh. Uradoma se izbriše predpis davka, če je davčni zavezanec umrl ali pa izginil, tako da ga več kot leto dni ni nazaj. Deželna finančna oblast ima pravico, odpisati pridobnino za eno, ali več četrletij vsled občutljivih nezgod, ki so zadele davčnega zavezanca po smrti in bolezni v rodbini, po požaru, povodnji i. dr.

Za pridobnino velja zakonito zastavna pravica erarjeva s prednostjo pred zasebnimi zastavnimi pravicami na nepremičninah, katere se popolnoma ali vsaj večinoma porabljajo v svrhu obrta, opravila ali podjetja s pridobnino obdačenega. Ta prednostna pravica pristoja, erarju brezpogojno za davek, ki ni še delj kakor eno leto in šest mesecev na dolgu, pri starejših zaostankih pa je taka pravica odvisna od tega, da se ni zaostanek pozneje kakor tekom prvega leta svojega obstoja zavaroval v javni knjigi.

Sejmarji in krošnjarji plačujejo za svoj (obhodni) obrt posebno pridobnino, ki se ne všteta v družbeni kontingent. Obdačujejo jih po obsegu njihovega obrta in tega srednji donosnosti.

Za priredbo splošne pridobnine razkazuje zakon sledeče davčne postavke:

1 gld.	50 kr.	10 gld.	36 gld.	90 gld.
2	"	12	40	100
2	50	15	45	120
3	"	18	50	140
4	"	21	55	160
5	"	24	60	180
6	"	28	70	220
8	"	32	89	260

i. t. d.

Sejmarjem in krošnjarjem pa se odmerja davek tako-le: Za podjetnika samega in za vsakega pomočnika po 1 gld. 50 kr. do 15 gld. in za sodelujočo živino po 3 gld. do 32 gld.

Pridobnina od podjetij, ki morajo polagati javno svoje račune se odmerja in predpisuje po posebnih za to veljavnih določbah. K tem podjetjem prišteva davčni zakon zlasti delniške, rudarske in zavarovalne družbe, javne kreditne zavode, državne železnice, zadrage, hranilnice in posojilnice. Zakon določa, katera izmed teh podjetij so z ozirom na njih zlasti dobrodelni namen davka popolnoma prosta in katerim izmed njih se dadó olajšave. Tista podjetja, ki niso davka popolnoma oproščena ali pa se jim ni dalo olajšav, se obdačujejo z 10% čistega dobička. Pri vzajemnih zavarovalnicah znaša davek 0.1% od čiste letne zavarovalnine, pri hranilnicah

se davek odmerja z 3⁰/₀ od čistega dobička, ki ne znaša več kot 10.000 gld. na leto; če pa več znaša, s 5⁰/₀ do 100.000 gld., če še več znaša, s 7¹/₂⁰/₀ do 200.000 gld. in če znaša še več, s 10⁰/₀. Pri obrtnih in gospodarskih zadrukah in pa pri posojilnicah obdačujejo od prvega tisočaka čistega dobička le tri desetinke tega dobička, od nadaljnjih zneskov pa pet desetink. Ako na ta način znižani čisti dobiček ne presega svote 600 gld., se vzame za davek 8⁵/₀, drugače pa 10⁰/₀ te svote. Čisti dobiček je vedno le tisti, ki ga izkazuje računski zaključek, oziroma bilanca ravno prešlega leta. Vender pa se pri tem dobičku v nekaterih slučajih tudi ne vpoštevajo dohodki in troški posebne vrste. Te dohodke in troške podrobno našteva zakon.

V svrhu odmere davka treba je vlagati napovedbe pri davčnem oblastvu. Napovedbi imaš vlagati vsako leto takoj, vsaj pa najkasneje v 14 dneh po odobrenju računskega zaključka in bilance za minulo leto in tudi ne pozneje kot po preteku šestih mesecev po minulem upravnem letu, ne oziraje se na to, če se je računski zaključek že odobril ali ne. Napovedbi priloži popolno bilanco in računski zaključek ter morebitno poročilo o poslovanju minulega upravnega leta. Davčno oblastvo odmerja davek ter izdava plačilni nalog. Priziv proti odmeri davka je dopusten na deželno finančno oblast. Pridobnino je vplačevati v štirih obrokih 1. prosinca, 1. mal. travna, 1. mal. srpana in 1. vinotoka. O novonastalih podjetjih je zaradi odmere davka obveščati v 14 dneh dotično davčno oblastvo. Isto velja zaradi odpisa davka, če je podjetje prenehalo. Prednostna zastavna pravica pripada erarju glede tega davka ravno tako kakor glede splošne pridobnine.

Rentnino plačujejo tisti, ki dobivajo iz imovinskih predmetov ali pravic dohodke, od katerih se ne jemlje niti zemljarina, niti hišni davek, niti pridobnina, niti plačarina. Taki dohodki so: Obresti od državnih in deželnih obveznic, od deželnih, okrajnih in občinskih posojil, potem od vseh drugih javnih in zasebnih posojil ali terjatev ne glede na to, ali so se izdale o njih zadolžnice in menice ali ne, ali so zavarovane ali ne; dalje obresti od jamčevin, zalog, hranilnih ulog, zastavnic, zakupnin, potem takozvane rente, to so prejemki, ki jih izplačujejo začasno ali dosmrtno zavarovalnice, oskrbovalnice in pokojninske blagajnice; dalje dedne rente, dosmrtni užitki ali preživitki, prejemki iz pravic do užitkov, iz služnostij, iz zemljiških bremen i. t. d. Rentnine pa so oproščene obresti od hranilnih ulog pri poštni hranilnici, obresti državnih obveznic, ki so po zakonu z dne 20. rožnika 1868. l. obdačene, potem obresti cele vrste drugih državnih, deželnih, občinskih obveznic, zadolžnic, zastavnic javnih in družbin podjetij. Končno so rentnine oproščene vse tiste osebe, katerih prejemki na omenjenih dohodkih zase ali skupno z drugimi dohodki ne presegajo svote 600 gld. na leto.

Rentnino odmerjajo vsako leto. Stalni prejemki se obdačujejo od svote, katero so dosegli v ravno minulem letu, premenljivi pa po poprečnem znesku zadnjih treh let. Rentnina znaša 10⁰/₀ od obresti državnih, deželnih in občinskih obveznic, javnih in zasebnih posojil oziroma tirjatev, katere tega davka sploh niso oproščene, 3⁰/₀ od zakupnin, 1¹/₂⁰/₀ od obresti hranilnih ulog pri občinskih in društvenih hranilnicah, zadrukah in posojilnicah, 1¹/₂⁰/₀ od obresti zastavnih listov vzajemnih zavodov, 2⁰/₀ od vseh drugih, temu davku podvrženih dohodkov. Rentnina se plačuje na dvojni način. Ali jo odteguje dolžnik sam že pri izplačilu dotičnih prejemkov in jo neposredno od-

pošilja c. kr. davčnemu uradu, ali pa jo dotični davčni zavezanec sam plačuje. V zadnjem slučaju se morajo rentnini podvrženi dohodki zaradi odmere davka v določenem roku napovedati davčnemu oblastvu.

Rentnino potom odtegovanja c. kr. davčnemu uradu plačevati pa so zavezane vse državne, deželne, okrajne in občinske blagajnice in oni zavodi, ki morajo javno pokladati svoje račune. Rentnino potom odtegovanja je plačevati vsako četrtletje in sicer najkasneje do 14. dne po preteku tega četrtletja; rentnino, ki se odmerja na podlagi napovedbe, pa 1. rožnika in 1. grudna vsakega leta, torej v polletnih obrokih. Za plačevanje te zadnje rentnine dobe davčni zavezanci od davčnega oblastva plačilne naloge. Na novo v davčno dolžnost vstopivše osebe se praviloma obdačujejo s pričetkom prihodnjega leta; tiste osebe pa, katere so že obdačene in so se samo priselile iz drugih krajev, plačujejo davek nepretrgoma ter morajo svoj prihod naznaniti tekom 14 dni davčnemu oblastvu in ob enem položiti davčno napoved. Davčna dolžnost vgasne, če se kdo izseli iz ozemlja, za katero velja davčni zakon, ali pa če umre, z nastopom prihodnjega meseca. Da se pravočasno odpiše davek, treba izselitev ali smrt naznaniti tekom 14 dni davčnemu oblastvu. Druge premembe, katere nastanejo med davčnim letom na rentnini podvrženih dohodkih ali pa v osebnih razmerah davčnega zavezanca, se vpoštevajo šele z nastopom prihodnjega leta.

Tisti dolžniki, kateri so po zakonu zavezani plačevati rentni davek potom odtegovanja od rentnini podvrženih izplačil, so odgovorni za pravilno izračunanje in pravočasno odpošiljatev rentnega davka na c. kr. davčni urad. V slučaju zamude morajo plačevati zamudne obresti. Zakon določa natančneje obseg zastavnih pravic za rentnino na dotičnih dohodkih in prejemkih. Priziv proti odmeri davka je dopuščen na deželno finančno oblast.

Osebnno dohodnino mora v obče plačevati slehern državljani glede vseh svojih dohodkov in prejemkov, tujec pa glede tistih svojih dohodkov ali prejemkov, ki jih dobiva iz ozemlja, za katero velja novi davčni zakon. Dohodki in prejemki, ki jih dobivajo stanovniki v tuzemstvu iz inozemstva, se tudi obdačujejo, če ni dokazano, da se davek od njih plačuje v inozemstvu. Oproščeni od dohodnine so cesar, člani cesarskega dvora glede apanaž, imejtelji reda Marije Terezije, vojaških svetinj za hramobroste glede užitka iz tega naslova, vojaki glede njih prejemkov v aktivni vojaški službi in končno vsaka oseba, katere vsi dohodki in prejemki skupaj ne znašajo več kot 600 gld. na leto.

(Dalje prih.)

Književnost in umetnost.

Slovenski pravopis. Visoko naučno ministerstvo je naročilo g. okrajnemu šolskemu nadzorniku prof. Fr. Levcu v Ljubljani, naj na podstavi Pleteršnikovega slovarja sestavi knjižico o slovenskem pravopisu, poleg tega pa tudi končno veljavno določi vse tiste slovniške oblike, ki se doslej pišejo v našem jeziku ali očitno napačno, ali pa na razne načine. Prof. Levce se je odzval temu častnemu naročilu, in njegov „Slovenski pravopis“, ki izide v c. kr. zalogi šolskih knjig, bode te dni na Dunaju dostičan. Knjižica obsega deset tiskovnih pol ter razpravlja o nastopnih stvareh: Prvi del: Glasoslovje: Glasniki. — Kako izrekamo in pišemo soglasnik l. — Kako delimo samoglasnike in soglasnike. — Premembe na samoglasnikih. — Premembe na soglasnikih. — Drugi del: Oblikoslovje: Sklanjatev samostalnikov. — Sklanjatev osebnih in krajnih imen. — Sklanjatev in stopnjevanje pridevni-